

Nyheter

Her kjører en kinesisk elbuss inn til E-tjenestens hovedkvarter

Busser, leid inn av Forsvaret, har fått kjøre inn på topphemmelige Lutvann leir. Bussene skal også brukes ved krise eller krig.
- Spinnvilt, mener professor.

Maria T. Pettrém

maria.t.pettrém@aftenposten.no

Den er avstengt for allmennheten med gjerder, porter og overvåkingsutstyr.

Kjøretøy som skal inn, må gjennom et kontrollanlegg.

Det er fotoforbud i området. Bruk av mobiltelefon og annet kommunikasjonsutstyr er strengt regulert.

Innkjøringen til leiren er sladdet på Google Street View. Flyfoto på åpne karttjenester er gjort uskarpe for å gjøre det vanskeligere å se detaljer.

Bak sladden ligger Lutvann leir - et av landets viktigste militær-anlegg.

Leiren huser hovedkvarteret til E-tjenesten i Norge, Etterretningsskolen og Heimevernet i Oslo-området.

Hvem som jobber i E-tjenesten på Lutvann, og detaljene rundt hva de gjør, er strengt hemmelig. De ansatte har livslang taushetsplikt.

Nå kan Aftenposten avsløre at kinesiske elbusser leid inn av Forsvaret selv, har fått kjøre inn til leiren.

Bussene kan overvåkes i sanntid av leverandøren.

«Kan overvåkes i sanntid»

At disse bussene har fått kjøre inn på Lutvann leir er «spinnvilt», mener Øystein Tunsjø. Han er professor ved Forsvarets høgskole.

PST og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har i årevis advart om etterretningstrusselen fra Kina i sine trusselrapporter. De har også advart om risikoen for fjernstyring og datainnsamling i elkjøretøy.

Bilder Aftenposten har fått tilsendt, viser en kinesisk buss på vei inn i det avspærrede leirområdet.

Andre bilder viser en buss som kjører ut igjen.

Bildene er tatt i mai 2025.

Bussen har avansert sensortek-

nologi og kameraer som overvåker området rundt bussen.

I leverandørens omtale påpekes det at bussene «kan overvåkes i sanntid» av leverandørens servicesenter, og at de kan «gripe inn umiddelbart om det registreres problemer».

Kinesisk lovgiving pålegger kinesiske virksomheter å utlevere informasjon til kinesisk etterretning, ifølge NSM.

32 kinesiske busser

Forsvaret er ikke alene om å bruke kinesiske elbusser.

Stadig flere settes i trafikk rundt om i landet. Over 900 er på vei til Norge, ifølge Teknisk Ukeblad.

Dette føyer seg inn i en lang rekke eksempler på at det ikke er samsvar mellom sikkerhetsmyndighetenes råd og offentlige anskaffelser

Øystein Tunsjø, professor ved Forsvarets høgskole

I 2022 utlyste Forsvarets en konkurranse for leie av busser til forsvarssektoren i hele landet - en såkalt rammeavtale.

Bussene skulle brukes til turer, øvelser og gå i faste ruter til militær-anlegg som Setermoen, Sessvollmoen og Reitan. De skulle også brukes ved hasteoppdrag «i forbindelse med krise, krig og lignende tilstander».

Tre kriterier ble lagt til grunn: Pris, miljø og kvalitet.

Nasjonal sikkerhet var ikke et kriterium.

NSM har i flere rapporter har understreket at hensynet til nasjonal sikkerhet blir stadig viktigere i offentlige anskaffelser.

Forsvaret svarer ikke på hvor mange busser som inngår i avtalen. I utlysningen antydes det et minimum på 130 busser. 32 av disse er kinesiske elbusser, opplyser Forsvaret.

Avtalen var delt inn i ulike geografiske soner. Oslo-buss fikk kontrakten for Oslo-området. 12 av deres 16 busser er kinesiske elbusser av merket Yutong.

Disse benyttes blant annet i faste ukentlige ruter til Sessvollmoen leir ved Gardermoen. Der har Forsvarets militærpolitivdeling (FMPA) sitt hovedkvarter.

- Ekstremt sensitive data

Jeg synes det er helt utrolig at Forsvaret ikke har vektet nasjonal sikkerhet i denne anskaffelsen, sier Øystein Tunsjø, professor ved Forsvarets høgskole og fortsetter:

- Samtidig blir jeg ikke sjokkert lenger, dette føyer seg inn i en lang rekke eksempler på at det ikke er samsvar mellom sikkerhetsmyndighetenes råd og offentlige anskaffelser.

At de kinesiske elbussene har fått kjøre inn på Etterretningstjenestens hovedkvarter, Lutvann leir, beskriver han som «spinnvilt».

E-tjenesten skal jo være best i klassen på å sikre seg mot mulig etterretning, sier han.

- Dette er hovedsenteret for de hemmelige tjenestene i Norge, det skal ikke være offentlig hvem som jobber der eller hvem som besøker leiren. Her snakker vi om ekstremt sensitive data.

Svarer ikke på

spørsmål om Lutvann leir

Aftenposten har spurt Forsvaret om kinesiske busser får kjøre inn på Lutvann og andre militær-områder som ellers er avspærret for allmennheten.

Det svarer ikke Forsvaret direkte på.

Men oberstløytnant Stine Barclay Gaasland i Forsvarsstaben sier de ikke har begrensninger for bruk av kjøretøy produsert i andre land.

Hun understreker at mange av Forsvarets lokasjoner er åpne for allmennheten, men at enkelte avdelinger kan gjøre tiltak for å sikre nasjonale sikkerhetsinteresser.

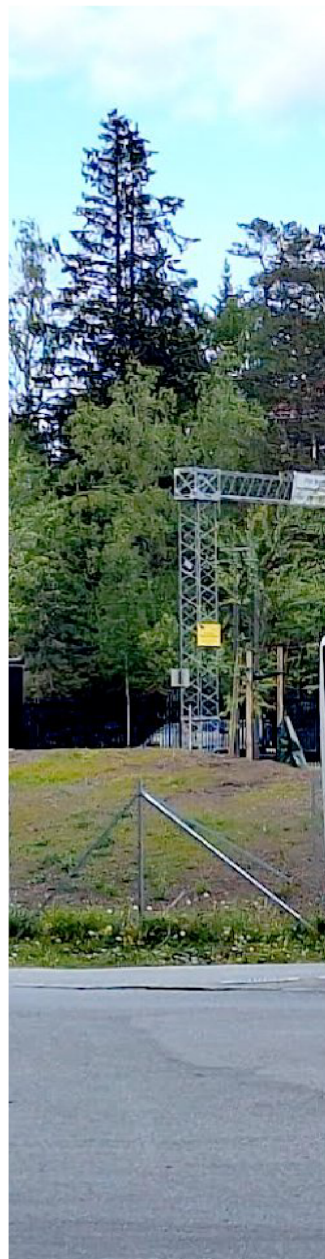
Forsvaret: Kan treffe lokale tiltak

- I praksis betyr dette at Forsvaret kan begrense busser, biler, mobiltelefoner. Behovet og omfang på tiltakene varierer fra sted til sted, skriver Gaasland.

- Har du noen konkrete eksempler?

- Sikkerhetstiltak varierer fra sted til sted. Vi har ikke anledning til å gå i detalj på tiltakene, svarer hun og understreker at Forsvaret følger gjeldende trusselvurderinger og er bevisst problematikken.

Når det gjelder de faste rutene til Sessvollmoen, opplyser Forsvarsmateriell at bussene slipper passasjerer av og på utenfor selve leiren.

Nyheter

Dette bildet viser en kinesisk Yutong-buss på vei inn til den avsperrede Lutvann leir, som blant annet huser hovedkvarteret til den norske militære etterretningstjenesten.
Foto: Tipser

Slik ser innkjørselen til Lutvann leir ut på Google Street View.
Foto: Google Street View

En kinesisk Yutong-buss fotografert med Forsvarets logo. Foto: Tipser